

UN DOCUMENT FUNDAMENTAL PENTRU ARTA ȘI CULTURA NOASTRĂ SOCIALISTĂ

Teatrul—un fenomen viu al vieții sociale

În recenta sa Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, **tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, vorbea despre necesitatea dezvoltării conștiinței revoluționare, a spiritului revoluționar în muncă și în gândire, despre formarea omului nou. Aceste obiective sînt prezente în cugetul nostru nu doar la prilejuri festive și oficiale, ci la fiecare repetiție și în fiecare spectacol, în toate împrejurările vieții noastre care ne implică destinul de artiști-cetățeni.**

Nevoia noastră de a ne exprima, legătura noastră cu tradiția, dorința de a dialoga prin fapte artistice cu această tradiție trebuie să-și găsească parteneri valabili în public. Pentru ca teatrul românesc contemporan să fie o expresie a spiritualității noastre socialiste, el trebuie să se situeze la confluența dintre real și ideal, în așa fel încît să trezească în rîndurile publicului nu doar un ecou, ci o reacție activă de acceptare sau respingere, de adeziune, de examen lucid al generalului întruchipat în particularul teatrului. Împreună cu potențialii noștri spectatori, trăim o epocă marcată de mărețe împliniri, dar nu lipsită de contradicții, și acest împreună implică din partea noastră obligația de a fi cu un pas înainte în oglindirea acestor împliniri, în deslușirea acestor contradicții.

În țara noastră, teatrul este un fenomen viu al vieții sociale, fapt care se verifică nu doar prin indicele ridicat de frecventare al sălilor de spectacol, ci și prin indicele ridicat de satisfacție evident din dezbaterile cu spectatorii, prin discuțiile pro și contra pe care le determină spectacolele noastre importante, fenomenul teatral în general. Acest fapt este rodul unei politici culturale consecvente și democratice, este urmarea firească a continuității în valoare a unei școli de teatru care a produs și produce individualități artistice. Regia românească de teatru a avut și are un rol important în afirmare teatrului românesc ca fenomen de cultură, în menținerea interesului pentru teatru, în atragerea a noi și noi categorii de public către teatru. Programul ideologic și estetic al unui teatru, împlinirea destinului artistic al actorului, ca membru al unui grup, dar și ca individualitate distinctă, depinde în bună măsură de modul în care regizorul poate și știe să armonizeze personalitățile, să actualizeze virtualitățile creatoare, să determine o reală emulație artistică. Transpus în termenii vieții, acest proces cunoaște conflicte și contradicții, așa cum e și normal să fie, pentru că viața nu e o perpetuă stare de grație; importanța este însă ca aceste conflicte să se manifeste pe terenul creației, și nu pe cel al vanității și orgoliilor. Discuțiile despre

primatul textului, al regiei sau al actorului au ceva scolastic in ele, pentru că tind să impună o ierarhie exterioară stării de creație. Actorii, regizorii, teatrele nu stabilesc recorduri, ci produc unicate artistice, pe care le dorim judecate în funcție de parametrii propuși de acest unicat. În această ordine de idei, importante mi se par a fi programul, consistența și coerența criteriilor ideologice și artistice, adecvarea prezențului la perspectivă. Și dacă e să vorbim despre un primat, despre o prioritate, mi se pare că ceea ce cere în special momentul actual este profesionalismul, noțiune largă în care incupe și profesionalismul muncii cu actorul, care trebuie să înțeleagă ce și de ce i se cere, care trebuie să învețe toată viața cum să-și diversifice mijloacele, profesionalism care se referă și la perfecționarea personalului tehnic și, nu în ultimul rind, la respectarea termenelor liber asumate. Cerem mult de la regizori, pentru că ne-au obișnuit să ne dea mult. Cerem mult de la regizori, pentru că știm că dacă succesul momentan îl putem dobîndi și cu tot felul de alcătuirii întimplătoare, prestigiul, statutul intelectual îl putem dobîndi numai prin consensul dintre programul teatrului și programul regizorului sau al regizorilor care lucrează în el. Iar acest statut și prestigiu ne asigură continuitatea dialogului cu un public fidel, ba chiar devotat, și nu doar contactul sporadic cu spectatorii.

Eu cred că avem un public de teatru bun, cu un orizont de așteptare larg. Nu e un public snob sau indiferent. Oamenii vin la teatru, pentru că vor să înțeleagă și să participe, să gîndească și să se emoționeze. O parte dintre cei ce vin la teatru au repere culturale: lecturi, spectacole cu aceeași piesă în interpretări anterioare. Comparațiile sînt inerente. Alte categorii de public sînt — să le spunem — inocente. Spectacolul la care vin astăzi — călcînd poate pentru prima oară într-o sală de teatru — va deveni reperul lor cultural pentru restul vieții. În ce măsură spectacolele cu piese clasice românești și universale țin seama de acest caracter eterogen al criteriilor după care sîntem judecați? Ia această întrebare au răspuns în mod diferit spectacolele O scrisoare pierdută, Dimineața pierdută, Hamlet, Livada cu vișini sau Regele Ioan. Și e bine că a fost și este așa. Adevărul se descoperă prin tatonări și aproximări. Dar acestea antrenează eforturi umane și materiale însemnate, al căror scop este educarea spectatorului. Nu dorim, și chiar de-am dori n-am putea să repetăm aidoma spectacolele de referință ale unui trecut mai apropiat sau mai îndepărtat. Continuitatea tradiției se asigură prin inovație. Aceasta este dialectica procesualității culturale, teatrale. Totul este o problemă de măsură, de armonie — trăsături care au caracterizat spiritualitatea românească în tot procesul devenirii ei.

Ion BESOIU